

, 25 listopada 2022 r.

Pan Marceło Senały
Prof. Tomasz Ciochła

SENAT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

KOMISJA PRAW CZŁOWIEKA, PRAWORZĄDNOŚCI I PETYCJI

KANCELARIA SENATU

03980200705120
RPW/28903/2022 P 201
2022-12-01 rej.

Podmiot Wnoszący Petycję: adw. Zbigniew Cichoń,

PETYCJA

W SPRAWIE PODJĘCIA INICJATYWY USTAWODAWCZEJ W PRZEDMIOCIE ZMIANY
KODEKSU POSTĘPOWANIA CYWILNEGO- ART. 394 par. 1 KPC ORAZ UCHYLENIA ART.
394 ZN. 1A KPC

1. Zakres petycji

Petycja dotyczy zmiany treści art. 394 zn. 1a kpc wprowadzającego możliwość zażalenia tzw. poziomego, tzn. rozpoznawanego przez ten sam sąd w innym składzie, a jednocześnie zawężającego katalog spraw, rozpoznawanych po wniesieniu zażalenia przez Sąd II instancji. Uchylenie tego przepisu będzie wymagało ponadto zmiany art. 394 par. 1 kpc przez powrót do jego brzmienia sprzed nowelizacji z 2019 r.

2. Treść petycji

Postuluję podjęcie zmiany ustawodawczej polegającej na zmianie treści 394 zn. 1 a przez jego uchylenie oraz art. 394 par. 1 kpc przez powrót jego brzmienia do stanu prawnego sprzed ostatniej nowelizacji, tj.:

~~§ 1. Zażalenie do sądu drugiej instancji przysługuje na postanowienia sądu pierwszej instancji kończące postępowanie w sprawie, a ponadto na postanowienia sądu pierwszej instancji i zarządzenia przewodniczącego, których przedmiotem jest:~~

- ~~1) zwrot pisma wniesionego jako pozew, z którego nie wynika żądanie rozpoznania sprawy;~~
- ~~2) zwrot pozwu;~~
- ~~3) odmowa odrzucenia pozwu;~~
- ~~4) przekazanie sprawy sądowi równorzędnemu lub niższemu albo podjęcie postępowania w innym trybie;~~
- ~~5) zawieszenie postępowania i odmowa podjęcia zawieszzonego postępowania;~~
- ~~6) zwrot kosztów, określenie zasad ponoszenia przez strony kosztów procesu, zwrot opłaty lub obciążenie kosztami sądowymi jeżeli strona nie składa środka zaskarżenia co do istoty sprawy.~~

Art. 394. [Zażalenie w postępowaniu cywilnym]

§ 1.

Zażalenie do sądu drugiej instancji przysługuje na postanowienia sądu pierwszej instancji kończące postępowanie w sprawie, a ponadto na postanowienia sądu pierwszej instancji i zarządzenia przewodniczącego, których przedmiotem jest:

- 1) zwrot pozwu, odmowa odrzucenia pozwu, przekazanie sprawy sądowi równorzędnemu lub niższemu albo podjęcie postępowania w innym trybie;
- 2) odmowa zwolnienia od kosztów sądowych lub cofnięcie takiego zwolnienia oraz odmowa ustanowienia adwokata lub radcy prawnego lub ich odwołanie;
- 3) oddalenie opozycji przeciwko wstąpieniu interwenienta ubocznego oraz niedopuszczenie interwenienta do udziału w sprawie wskutek uwzględnienia opozycji;
- 4) rygor natychmiastowej wykonalności;
- 41) wstrzymanie wykonania prawomocnego orzeczenia do czasu rozstrzygnięcia skargi o wznowienie postępowania;
- 42) stwierdzenie prawomocności orzeczenia;

- 5) skazanie świadka, biegłego, strony, jej pełnomocnika oraz osoby trzeciej na grzywnę, zarządzenie przymusowego sprowadzenia i aresztowania świadka oraz odmowa zwolnienia świadka i biegłego od grzywny i świadka od przymusowego sprowadzenia;
- 6) zawieszenie postępowania i odmowa podjęcia zawieszzonego postępowania;
- 7) odmowa uzasadnienia orzeczenia oraz jego doręczenia;
- 8) sprostowanie lub wykładnia orzeczenia albo ich odmowa;
- 9) zwrot kosztów, określenie zasad ponoszenia przez strony kosztów procesu, wymiar opłaty, zwrot opłaty lub zaliczki, obciążenie kosztami sądowymi, jeżeli strona nie składa środka zaskarżenia co do istoty sprawy, koszty przyznane w nakazie zapłaty, zwrot kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu oraz wynagrodzenie biegłego i należności świadka;
- 10) oddalenie wniosku o wyłączenie sędziego;
- 101) zatwierdzenie ugody zawartej przed mediatorem;
- 11) odrzucenie zażalenia;
- 12) odrzucenie skargi na orzeczenie referendarza sądowego

3. Cel petycji

Celem postulowanej zmiany jest usprawnienie postępowania cywilnego i zapewnienie stronom efektywnej realizacji prawa do rozpoznania ich zażalenia przez sąd odwoławczy w rozumieniu art. 6 i art. 13 EKPCz. Wprowadzenie jako zasady zażaleń niedewolutywnych narusza ponadto art. 45, 78 i 176 ust. 1 Konstytucji RP.

Petycja jest wnoszona w interesie publicznym.

4. Uzasadnienie

W wyniku nowelizacji art. 394 par. 1 kpc dokonanej z dniem 7 listopada 2019 r. oraz dodaniu art. 394 zn. 1a kpc zmieniony został zakres właściwości rzeczowej sądu rozpoznającego zażalenie w sprawach, wymienionych w art. 394 zn. 1 a. Mianowicie, ustawodawca wprowadził instytucję tzw. zażaleń poziomych, tzn. spraw, w których zażalenie jest rozpatrywane przez inne skład tego samego sądu. Ustawodawca chciał ową zmianą doprowadzić do usprawnienia i przyspieszenia pracy sądów, które w kwestiach wpadkowych nie musiałyby przekazywać akt sądowi drugiej instancji i czekać na rozpoznanie przezeń złożonych zażaleń. Jednocześnie, miało to odciążyć pracę sądów odwoławczych, które nie musiałyby się zajmować najprostszymi i najmniej istotnymi zagadnieniami w procesie.

Jednakże, należy zauważyć, iż w praktyce owe najprostsze sprawy mają wielką wagę dla strony postępowania i decydują o przebiegu lub o samej możliwości przeprowadzenia postępowania. W katalogu spraw rozpoznawanych w „zażaleniu poziomym” są bowiem takie kwestie jak prawo do przyznania pełnomocnika z urzędu, zwolnienie z kosztów sądowych, odmowa uzasadnienia orzeczenia czy postanowienia w przedmiocie zabezpieczenia, które choćby w sprawach rodzinnych niejednokrotnie na lata regulują stosunki między rodzicami a dziećmi. W tychże sprawach, z uwagi na ich wagę dla stron postępowania i wpływem na możliwość wykonywania swych praw, w tym prawa do sądu, przekazanie zażaleń do rozpoznania temu samemu sądowi nie stanowi środka, jaki efektywnie chroniłby stronę i pozwalał na realne rozpoznanie sprawy przez drugą instancję. Obowiązek zapewnienia takiej ochrony wynika zarówno z art. 45, 78 i 176 Konstytucji RP jak i z art. 1, art. 6 i art. 13 EKPCz. Europejski Trybunał Praw Człowieka w Strasburgu niejednokrotnie powtarzał, iż zapewnienie realnego prawa jednostki do rozpoznania jej sprawy przez niezależny Sąd jest podstawą funkcjonowania nowoczesnych demokratycznych państw prawa i zakres tej ochrony należy interpretować jak najszerszej (por. np. wyrok ETPCz *Golder przeciwko Wielkiej Brytanii*). Wydaje się, że w obecnym brzmieniu, gdzie zasadą jest rozpoznanie spraw wпадkowych przez ten sam sąd, z pominięciem zasady dewolutywności, polski proces cywilny nie może kontynuować zapewniania efektywnej ochrony prawa do sądu w znaczeniu konstytucyjnym i konwencyjnym.

5. Zgoda na udostępnienie danych osobowych

Podmiot wnoszący petycję wyraża zgodę na udostępnienie jego danych osobowych na stronie podmiotu rozpoznającego petycję.

Podmiot wnoszący petycję
adw. Zbigniew Cichoń